

HORACIO'S VERHAAL

Eerder verschenen van Tomás González

Eerst was er de zee

Duivelspaardjes

Ontij

Het broze licht

Horacio's verhaal

Tomás González (1950, Medellín) studeerde filosofie, was barman in een nachtclub in Bogotá, fietsenmaker in Miami, werkte zestien jaar in New York als journalist en vertaler, en keerde na twintig jaar terug naar Colombia.

TOMÁS GONZÁLEZ

Horacio's verhaal

roman

Vertaald uit het Spaans door Jos den Bekker

MERIDIAAN
UITGEVERS

2024

De vertaler ontving voor deze vertaling een
projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Deze vertaling is deels tot stand gekomen in het
Vertalershuis (*Casa del Traductor*) te Tarazona, Spanje

Eerste druk november 2024

© 2000 Tomás González
© 2024 Nederlandse vertaling Jos den Bekker
Oorspronkelijke titel *La historia de Horacio*
Oorspronkelijke uitgave Seix Barral
Omslagontwerp Nanja Toebak
Omslagbeeld © Private Collection Andrea Mejia. All rights reserved
2024 / Bridgeman Images
Auteursfoto Markus Schultze-Kraft
Typografie Wim ten Brinke
Drukkerij Wilco

ISBN 978 94 93169 30 2

NUR 302

www.meridiaanuitgevers.com

 @meridiaanuitgevers

 @meridiaanboeken

 @MeridiaanBoeken

 LinkedIn Meridiaan Uitgevers

De zin van de tijd is slechts daarin gelegen dat de stadia van wording zich in klare opeenvolging kunnen ontplooi- en. En eeuwig aanwezig zijnde in elk ogenblik gebruikt hij de stadia van wording alsof hij ten hemel vaart.

– I TJING

1

Horacio zag Pacho met de stier onder de citrusbomen aan komen lopen, langs de zwarte Volkswagen, die met zijn ruiten de eerste zonnestralen weerkaatste. Kort tevoren, het was nog donker, was Horacio in zijn kamerjas naar buiten gegaan om met een handdoek de dauw van de auto te vegen en hem daarna nog eens met een droge doek op te poetsen. Vervolgens was hij in de eetkamer gaan zitten met een kop koffie en een sigaret, zijn benen over elkaar en zwaaiend met zijn voet, wachtend op Pacho en de stier. 'Het is een zenuwpees, altijd geweest,' zei zijn zwager Eladio, de dokter, vaak met zijn zware stem. En hij voegde eraan toe: 'Je snapt het niet, dat ie zo aan het leven hecht, terwijl het hem zo van streek maakt!'

Het schrille fluitje van Pacho weerklonk en het peki-neesje van de meisjes begon als een dolle te keffen. Horacio had zes dochters en één zoon (de jongste) en allemaal sliepen ze nog toen Pacho op zijn rotte tanden floot, om zes uur 's morgens, op de tweede zaterdag van juli 1960. De meisjes zouden na negen uur de een na de ander uit

bed komen, de jongen zo rond twaalfen, om luid Carlina, het dienstmeisje, te roepen dat ze z'n ontbijt moest brengen en aan zijn moeder te vragen waar nou toch sodeju die katapult gebleven was. In die tijd was de lucht nog niet zo vervuild door fabrieksrook en uitlaatgassen, en was de hemel boven de vallei nog diepblauw.

'Morgen, Pacho.'

'Morgen, don Horacio.'

Het pekineesje met zijn centenbak rende venijnig keffend op Pacho af, maar toen hij de joekel van een stier zag, schoot hij piepend en jankend als een speer terug naar huis. Pacho zei vaak dat die hond een mietje was. Pacho was lang en mager, had blauwe ogen en liep op blote voeten, de grootste van de wereld. Hij hielp Horacio met z'n koe. De meisjes gruwden van hem. Hij rookte sigaren en kon een fluim wel vijf meter ver weg spugen.

Terwijl de stier zich moeizaam op zijn achterpoten verhief, alsof het de aarde zelf was die oprees, trok Horacio de staart van de koe omhoog, zodat de rode fallus van de stier in het bronstige interieur kon verdwijnen. De dauw schitterde op de bananenbladeren en vonkte van de citrusbloesems. Daarna liet Pacho de stier een poosje in de wei achter het huis uitlopen, om te bedaren, en Horacio kapte stukjes bananenstronk voor zijn kleine zwartbonte koetje. Horacio had lange, lenige vingers.

Horacio leefde van de handel, het liefst handelde hij in antiek. Hij hield van de geur van oud hout, van groen uit-

geslagen brons en koper. Hij hield meer van schilderijen van de Maagd Maria dan van heiligen, maar hij had, om maar iets te noemen, een Sint-Lazarus met twee grote honden die zijn wonden likten, en die had hij nooit willen verkopen. De schilderijen van de Maagd Maria waar hij het meest van hield waren die waarop de Maagd de ogen opslaat en op het punt staat ten hemel te varen of flauw te vallen.

De antiquiteiten die Horacio nooit van z'n leven ging verkopen installeerde hij in zijn huis. In huis sliep iedereen in een hemelbed, sommige nog uit de tijd van Atanasio Girardot,* en in de woonkamer, de eetkamer en de echtelijke slaapkamer hingen opzichtige kristallen kroonluchters. De antiquiteiten die hij alleen in het uiterste geval bereid was te verkopen – als ze niets meer te eten hadden of het schoolgeld voor de kinderen niet meer konden betalen (en dan nog zowat over zijn lijk) – verborg Horacio in de garage.

Terwijl Pacho met de stier terugkwam keek Horacio naar zijn koe, sigaret in de mond en de handen in de zakken van zijn kamerjas vol bananenvlekken. Hij hoorde de koe de stukken bananenstronk wegkauwen, 'grmpf, grmpf, grmpf', en hij moest ervan watertanden. Horacio, die de dood nabij was, maar dat nog niet wist, trapte zijn peuk met zijn rubberlaars uit en ging het beest aaien en

* Zie woordverklaring op blz. 219

zijn oren inspecteren, om te zien of het geen teken had.

‘Wat ben je toch een del, Lola,’ zei hij terwijl hij met zijn vingers in de harige schelp van haar oren krauwde.

Voorzichtig, om de koe niet aan het schrikken te maken, trok hij een teek los en hield hem even in de palm van zijn hand, zonder aan iets te denken, alleen maar nauwkeurig kijkend naar zijn afzichtelijke vorm, waarna hij hem op een steen legde, die als een eiland in de wei boven het gras uitstak, en met zijn laars verpletterde. Hij keek naar de landkaart van bloed op de steen en voelde in de ene zak van zijn kamerjas naar het pakje sigaretten en in de andere naar zijn Ronson-aansteker, die naar benzine rook.

De stier besteeg de koe opnieuw terwijl een troep blauwe tangara’s onstuimig kibbelend door de bananenplantage fladderde.

De koe was drachtig en de tijd begon te verstrijken.

Horacio kocht nog een andere koe, ook een kleintje, die net gekalfd had en nog biestmelk gaf, maar niet aan het kalf, want van het kalf hadden ze al worst gemaakt. Deze koe was nog kleiner dan de eerste en haar volle uiers verdwenen soms in het gras. Ze was zwart, met een witte driehoek op het voorhoofd, en daarom noemde Pacho haar ‘Stella.’ Horacio noemde ze allebei ‘koe,’ behalve wanneer hij in een vrolijke bui was en ze namen gaf als ‘Lola,’ ‘Lola Puñales,’ ‘Ay Carmela’ of ‘Cleopatra.’

Pacho kon met z’n blote tanden wormen bij koeien uit

hun vel trekken. Dan zette hij z'n tanden erin en beet net zo lang keihard door tot hij de parasiet in zijn mond had en hem kon uitspugen. Het ondieer wentelde door de lucht, waarna hij het met zijn steenrode voeten doodtrapte en er in een grote boog een dikke fluim achteraan zond, bij wijze van mondspoeling. De meisjes gilden en renden het huis in, of verstopten zich achter de citrusbomen.

'Ajakkes, Pacho, wat ben je toch een smeerlap,' zeiden ze en hij lachte rochelend, want hij mocht de mensen graag koeioneren.

Behalve voor de koeien van Horacio zorgde Pacho ook voor de merrie van de dokter, die hij elke dag meenam om te weiden. Ze was stokoud en haar wimpers waren wit. Pacho was de enige die haar bereed, en dan ging hij op haar benige achterhand zitten om haar ruggengraat te ontzien en liet zijn benen met de smerige broekspijpen, waar zijn grote, steenrode voeten uit staken, aan weerszijden bungelen. De merrie hinnikte en briede nog wel af en toe, maar het klonk meer als stofdoeken uitkloppen. Jarenlang had ze de lange, magere, ascetische dokter in zijn zwarte pak over landwegen vervoerd, bij zonneschijn of bij nacht tussen de vuurvliegjes door, langs koffieplantages of door het dichtbegroeide land, naar huizen omringd met avocadostruiken en *guamos*, waar kinderen op het punt stonden ter wereld te komen of ouden van dagen op het punt stonden de wereld te verlaten. Tot Francisco Ela-

dio op een dag zag dat ook de merrie oud geworden was en rust verdiende en hij besloot haar aan het eind van haar leven alleen nog maar te laten stappen, grazen en met de ogen knipperen. 's Morgens haalde Pacho haar bij Francisco Eladio van stal en bracht haar naar een weiland dat de dokter speciaal voor haar had gepacht. Op weg naar de wei en tegen het verkeer van bussen en personenauto's liet de merrie boven het verkeersgedruis het trage en lichte, haast onmerkbare contrapunt van haar klepperende hoefijzers weerklinken.

'Het paard was er niet alleen al vóór het straalvliegtuig,' zei de dokter, die dit ouderwetse woord nog steeds gebruikte toen iedereen al 'jet' zei en de DC3's die tussen de bergen vlogen er aftands begonnen uit te zien, net zoals hij nog steeds 'grammofoon' zei in plaats van 'pick-up' en 'rolprent' in plaats van 'film'. 'Het was er zelfs al vóór de auto, vóór de stoommachine, vóór het wiel, goedbeschouwd.'

Misschien omdat Francisco Eladio een veel te moeilijke naam was, noemden zijn zwagers hem, al vóór hij met Rosalía trouwde, 'Pacho Luis'. Maar de dokter van zijn kant had ook de gewoonte om hen allemaal 'Pacho Luis' te noemen, en dan kon je soms alleen maar aan de hand van wat hij zei uitmaken over wie het ging. 'Het punt is dat die Pacho Luis een zenuwpees is,' zei hij bijvoorbeeld en dan wist je dat hij het over Horacio had. Of: 'Ik bedenk me wel twee keer voordat ik naar die Pacho Luis ga, want het

is met hem altijd wat,' en dan was het duidelijk dat hij zijn zwager Elías bedoelde.

Elías schreef boeken. In de loop van zijn bijna zeventigjarige leven had hij onophoudelijk voor alles wat kruipt en gaat onder de zon bewondering getoond en op elke menselijke autoriteit afgegeven en onder elke steen gekenken en over elk menselijk of goddelijk akkefietje stampij gemaakt. 'Die Pacho Luis gunt je geen rust,' voegde de dokter eraan toe. 'En leg mij maar eens uit waarom ie zo moeilijk moet doen als het allemaal zo simpel is als wat. God is God, de duivel is een kreupel secreet met een grijpstaart, en verder doet een mens wat ie kan.'

Als ze allemaal, broers en zussen, ooms en tantes, bij mekaar kwamen, dan wisten de kinderen niet meer hoe ze het hadden, omdat hun vaders elkaar allemaal 'Pacho Luis' noemden. Op de veranda van de dokter, die zijn finca op de koude grond had, hoog in de bergen, of op de veranda van de schrijver, of op de veranda van de kleine finca die zijn zus Lìgia in La Estrella had, of onder de citrusbomen van Horacio's huis, daar kwamen ze alle zaterdag en zondag bijeen om te roken en te praten over de menselijke natuur, over politiek, over God, over de bomen en planten, over de koeien, over de schoonheid van bepaalde boeken, even onsterfelijk (en even sterfelijk) als de aarde zelf, terwijl ze tussendoor de wedformulieren voor de paardenrennen invulden. Als ze in het huis van de schrijver bij mekaar kwamen, dan kon het gebeuren dat

er een bewonderaar van hem kwam die zich mengde in het verbale kruisvuur en hem met ‘maestro’ aansprak.

‘Waarom zou je God buiten jezelf zoeken? Dat zou geen god zijn – toch? – maar een personage,’ zei Elías, die altijd een alpinopet droeg en een groot hoofd had, met lichtbruine ogen, die je verbaasd en vragend aankeken, als een klein kind.

‘Ze hebben de zaden uit Miami meegenomen. Daarvan krijg je avocado’s zo groot als een Volkswagen,’ zei Álvaro, ook al een broer van Horacio.

‘Ik vind er niks aan, ik vind ze maar smakeloos, die avocado’s, ze zijn alleen maar groot, ze smaken waterig,’ zei Ligia, de jongste zus.

‘Dus, maestro, volgens u zijn we allemaal zelf God?’

‘Voor de vijfde race heb ik ingezet op Desdemona, Pacho Luis, jongen, wat dacht je daarvan?’

‘God huist in ons allemaal. In alles,’ antwoordde Elías. ‘Als Pacho z’n fluim oprochelt, dan is dat gewoon een wonder, het Aards Paradijs. Je walgt ervan, maar dat komt omdat er allemaal ideeën van goed en kwaad omheen gesponnen zijn. Wijs en gelukkig is hij die is, Garcés, niet hij die weet.’

Garcés was een dikzak, een blozende dikzak, en een tikje naïef. Hij zou later aan een hartstilstand overlijden, waarbij hij er in zijn doodskist nog even blozend bij lag als toen hij nog leefde. Het praatje zou gaan dat hij levend begraven was.

‘Prima merrie, maar nogal zwaar van tred,’ zei Horacio, die in een folder met informatie over de rennen zat te lezen. ‘Román is een kei van een jockey, Pacho Luis, maar toch geloof ik niet dat ie gaat winnen. Ik heb voor hem op *place* gewed.’

Op de terugweg naar huis vroegen de kinderen aan hun vaders waarom ze mekaar allemaal Pacho Luis noemden en die antwoordden dan iets in de trant van: ‘Niet zoveel vragen, snotneus. Straks vallen je oren er nog af.’

Horacio wilde altijd graag dat ze bij hem thuis kwamen, want dan kon hij zijn koeien en citrusbomen showen en zijn gasten meenemen naar zijn garage, waar hij zijn antiquiteiten had opgeslagen (‘Kom ’s mee, ik moet je wat laten zien’). Dan opende hij voorzichtig een van de vele dozen die tot het plafond waren opgestapeld, haalde de proppen krantenpapier eruit tot hij bij een voorwerp kwam dat in een afgedankte pyjama gewikkeld zat. Voorzichtig pakte hij het uit en dan kwam er bijvoorbeeld een ivoren schijf van wel een halve meter doorsnede met twee prontborstige bacchanten in reliëf tevoorschijn.

‘Zeg nou maar eens dat dit niet gaaf is.’

Als het slecht ging met de handel en hij geen geld meer had voor de dagelijkse boodschappen of om de hypotheek van zijn huis af te lossen, dan sloeg hij, in plaats van een van die voorwerpen in zijn garage te verkopen, als een gek aan het gokken op de renbaan en ging bij zijn broers bedelen. Hij kettingrookte, sliep slecht en kreeg een rot-

humeur. Thuis zei hij geen boe of bah meer. Hij had maagpijn. Alleen bij zijn koeien kwam hij een beetje tot rust: melken, stukjes bananenstronk voor ze hakken, melasse voeren, hun vacht borstelen en zout uit zijn handpalm laten oplikken.

Horacio voelde aan de buik van de drachtige koe. Hij legde zijn oor ertegenaan.

Het embryo zwemt in zee, bedacht hij. Hoeven die nog van water zijn, een vissenstaart. Hij die is, hij die is, hij die is, niet hij die weet. De duivel heeft een staart, zoals Pacho Luis zegt. In Europa zag ik ergens dat gigantische schilderij van de Gevallen Engel die kop over kont, met rammelend en blikkerend harnas, de hel in dondert. Die van het kalf kan in dit stadium zowel de kop van een geit als van een paard zijn. Laatst droomde ik dat de duivel me aan m'n enkel de hel in sleepte, over net zo'n weg als die van Francisco Eladio z'n finca het dal in loopt. Het koudste water ter wereld. In z'n hand had ie een drietand, schubben op z'n schouders en op z'n rug varkenshaar, net als pater Mejía. Bokkenpoten en stinkend uit z'n bek naar rotte vis. Ik werd gillend wakker en bleef nog een poosje half hier, half op die weg naar de hel. En toen een zoute smaak in m'n mond en m'n handen om d'r billen, ik, ik, haar volle haren los en golvend als varens, Margarita, o god, mijn liefje, het deed haast pijn, ik barstte bijna.

Hij ging wat verzitten op het melkkrukje om zijn erectie de ruimte te geven en smeerde een van de spenen met

warme melk in, zodat het melken soepeler ging. Vervolgens klemde hij zijn lange vingers er behendig omheen en spoot de zijdeachtige, krachtige straal in de emmer met warm schuimende melk. Zijn linkerarm voelde een beetje stram aan, dat zou wel van het melken zijn, dacht hij. Tegen tien zouden de meisjes uit bed komen en rond elfen zouden de zussen van Margarita een voor een arriveren. En als hij terug naar huis ging om te douchen, zou de hele vrouwenschaar wel weer druk de lakens uitdelen, alsof ze het rijk alleen hadden.

Martica, de oudste van zijn schoonzussen, een ouwe vrijster, die een handeltje dreef in spullen uit Miami (meerdereels cosmetica van Avon, zo oneindig veel beter dan die van Revlon), smeerde ze vaak crèmes aan. En toen hij in een wolk van koeien- en melkgeur terugkwam uit de wei, zaten zijn drie oudste dochters en zijn vijf schoonzussen, plus Margarita (die vast niets meer wist van wat er de afgelopen nacht gebeurd was), negen vrouwen in totaal, in de woonkamer, alleen herkenbaar aan hun stem, want ze hadden allemaal komkommerschijfjes op hun oogleden gelegd, die ze eerst hadden ingesmeerd met een speciale crème van Avon tegen de kraaienpootjes. Soms zaten er, behalve zijn dochters en schoonzussen, ook nog een stuk of tien vriendinnen en klanten van Martica, die broodjes en frisdrank meebrachten ter opfleuring van de 'productdemonstratie,' zoals ze het noemden.

'Als ik niet al dood ben, dan is dit toch wel het nade-

rende einde van de wereld,' zei Horacio. Maar alleen als ie goeie zin had, want als ie in een kwaai bui was, wat meestal gebeurde, vooral als ie gedwongen was een van zijn antiquiteiten te verkopen, dan zei hij: 'Het ouwe liedje: van de regen in de zeik, wat een kutleven!'

'Gossi mijne, Horacio, praat niet zo ordinair.'

'Vuilbekker.'

'Gossie, papa, schaam je.'

'Zo grof.'

'Let maar niet op 'm.'

'Tjeetje, Horacio.'

'Ordinair.'

'Grof!'

'Ordinair.'

Die zaterdag om twaalf uur 's middags kwam zijn zoon uit bed. Na eerst Carlina, het dienstmeisje, geroepen te hebben ('Hé mutsie, waar blijft m'n ontbijt?') betrad hij de woonkamer vol vrouwen met een gezichtsmasker en riep uit: 'Het Huis van de Heksen!'; wat – Joost mag weten waarom – een glimlach ontlokte aan de meeste van die vrouwen die, zonder ook maar een moment hun gekwebbel te staken, in het komkommerduister vertoefden. Vervolgens vroeg hij zijn moeder waar nou toch godsamme die katapult gebleven was.

'Waar je hem gelaten hebt, meneertje Jerónimo Guillermo,' zei Margarita (eenenveertig jaar, zijdematte huid) ferm met haar volle stem.

De jongen ging naar boven en begon zijn kamer overhoop te halen op zoek naar de katapult. En toen hij hem niet vond, stortte hij zich op de kamers van de meisjes, die begonnen te gillen. Margarita stootte met haar gezicht onder de crème de trap op.

‘Wat is dat voor kabaal?’ vroeg Horacio vanuit de badkamer.

Jerónimo vloekte als een bezetene. Het huis was te klein. De meisjes mepten hem hun kamer uit en smeten met een klap de deur dicht (buiten loeiden de koeien en zongen de vogels), tot uiteindelijk Carlina met de katapult aan kwam dragen, die de jongen beneden op de pleedeksel had laten liggen.

‘Die heb jij expres voor me verstopt, Carlina, loeder dat je bent.’

‘Je was hem op de wc vergeten, snotneus.’

‘Snotneus, kijk naar je eigen.’

‘Lelijke, brutale snotneus dat je bent,’ zei Carlina, die naar de keuken liep in een wolk van Vicks VapoRub, waarmee ze haar slapen insmeerde. Carlina wikkelde soms een rode doek om haar hoofd, die ze laag tot op haar wenkbrauwen trok, ten teken dat ze die ochtend wakker geworden was met pijn achter de ogen.

‘Nou, tot ziens dan maar weer, ouwe taarten,’ riep het jongetje, voordat hij naar buiten ging, en de vrouwen onder hun komkommerschijfjes moesten onwillekeurig glimlachen.